



**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA**  
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

NAIH nyilvántartási szám: 40689

Az alapvető jogok biztosának

**JELENTÉSE**

az AJB-2070/2018. számú ügyben

Érintett szerv: önálló bírósági végrehajtó

2018.

**Az alapvető jogok biztosának  
Jelentése  
az AJB-2070/2018. számú ügyben**

Tárgy: Hallgatói hiteltartozás végrehajtása

**Az eljárás megindítása**

A panaszos hivatalomhoz írt beadványában egy önálló bírósági végrehajtó eljárását sérelmezte. Panaszos felsőoktatási képzésben folytatott tanulmányai finanszírozásához hallgatói hitelt vett fel a Diákhitel Központ Zrt-től. 2014-ben a Diákhitel Központ Zrt. kezdeményezésére részletfizetés elmaradása miatt a hiteltartozás behajtására végrehajtási eljárás indult panaszossal szemben. Tekintettel arra, hogy a hallgatói hiteltartozás adók módjára behajtandó köztartozás a végrehajtási eljárás az adóigazgatási eljárás szabályai szerint vette kezdetét. A végrehajtó a behajtás során panaszos munkabérét letiltatta. Szintén 2014-ben a Diákhitel Központ Zrt. fizetési könnyítési kedvezmény okán a végrehajtás szüneteltetését kérte. Ennek ellenére a végrehajtási eljárás tovább folytatódott, panaszos munkabérét továbbra is letiltották.

A panaszos azt is sérelmezte, hogy az iratokon a végrehajtó olyan szervezetet tüntetett fel munkáltatójaként, melyekkel soha nem állt munkaviszonyban.

A panasz alapján felmerült az Alaptörvényben nevesített jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének és a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének, illetve azok sérelme közvetlen veszélyének a gyanúja. Tekintettel erre az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (továbbiakban: Ajbt.) 18. §-a és a 20. § (1) bekezdése, valamint a 37. §-a alapján vizsgálatot indítottam.

**Érintett alapvető jogok és alaptörvényi elvek**

- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „Magyarország független, demokratikus jogállam.” (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés)
- A hatósági ügyek tisztességes intézése: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.” (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bek.)

**Alkalmazott jogszabályok**

- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.)
- Az adóigazgatási eljárás szabályairól szóló 2013. évi XCII. törvény (rég. Art.)
- Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (Art.)
- Az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (Avt.)
- A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.)
- Az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelének, hivatali működésének és magatartásának ellenőrzésére irányuló vizsgálatok lefolytatásának részletes szabályairól szóló 25/2015. (II. 25.) Korm. rendelet (R.)

## A megállapított tényállás

A vizsgálat eredményessége érdekében 2017 októberében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja és 26. § (2) bekezdése alapján megkerestem a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt, valamint az ügyben illetékes önálló bírósági végrehajtót, és az ügy iratainak megküldését továbbá tájékoztatást kértem. Megkeresésemre mind a végrehajtó, mind az adóhatóság határidőben válaszoltak.

A megküldött iratok alapján a következő tényállást állapítottam meg:

2010. május 25-én a panaszos kölcsönszerződését a Diákhitel Központ Zrt. részletfizetés elmaradása miatt felmondta, majd a tartozás behajtása céljából megkereste az adóhatóságot. Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Közép-magyarországi Regionális Igazgatósága 2010 szeptemberében panaszosnál folyószámla felülvizsgálatot végzett, majd 2010. szeptember 7-én kelt fizetési felhívásban tájékoztatta a panaszost fennálló folyószámla tartozásairól, illeték és diákhitel tartozásáról egyaránt. Figyelemmel arra, hogy a panaszos tartozása meghaladta az 500 ezer forintot az adóhatóság az akkor hatályos adóigazgatási eljárásról szóló 2003. évi XCII. törvény 155. § (1) bekezdése alapján ingatlan-végrehajtást kezdeményezett, és 2012 szeptemberében a panaszos tulajdoni hányadára végrehajtási jog bejegyzését kérte a Szentendrei Földhivataltól. A földhivatal a végrehajtási jogot a Diákhitel Központ Zrt. javára bejegyezte, a bejegyző határozatot a panaszos részére is megküldte.

2013 májusában az adóhatóság a panaszos munkabérére a hallgatói hitel és illeték tartozás behajtása céljából összevontan letiltást adott ki. 2014 márciusában a panaszos fizetési könnyítési kedvezmény iránti kérelmet nyújtott be a Diákhitel Központ Zrt.-hez. A Diákhitel Központ Zrt. még ugyanebben a hónapban engedélyezte a kedvezményt, és a behajtás szüneteltetéséről értesítette a NAV Pest Megyei Adóigazgatóságát. A NAV az értesítés beérkezését követően még áprilisban a jövedelem-letiltás visszavonásáról értesítette a Magyar Államkincstár Pest Megyei Igazgatóságát. Az ügyben eljáró végrehajtó tájékoztatásra irányuló megkeresését követően a NAV Pest Megyei Adóigazgatósága 2014 októberében a panaszos adóhatósági folyószámláján nyilvántartott tartozás részletezése mellett a végrehajtás folytatását kérte a végrehajtótól. A végrehajtó az eljárást a teljes tatózásra folytatta.

2014 novemberében a NAV Pest Megyei Igazgatósága a hallgatói hiteltartozás tárgyában a végrehajtás szüneteléséről tájékoztatta a panaszost. A szünetelés iránti intézkedésről a NAV a Diákhitel Központ Zrt-t is értesítette. A végrehajtási eljárás azonban továbbra is folytatódott. A végrehajtó a teljes tartozást alapul véve letiltást adott ki a panaszos munkabérére. A letiltásban panaszos munkáltatójaként a panaszos egyetemleges adóstársának munkáltatóját jelölte meg, és szólította fel a levonás teljesítésére. Ezzel panaszos adatai, a vele szemben megindított eljárás ténye illetéktelen szerv számára is hozzáférhetővé váltak. A végrehajtó 2017 októberéig folyamatosan adott ki letiltásokat a panaszos munkabérére. 2017 októberében a NAV Pest Megyei Adóigazgatósága levélben kérte a végrehajtót a behajtás szüneteltetésére, tekintettel arra, hogy a panaszos tartozása felülvizsgálattal érintett. Az adóhatóság a hiteltartozás fennállásáról a Diákhitel Központ Zrt-től is kért tájékoztatást, tekintettel arra, hogy a Diákhitel Központ Zrt. még 2014-ben kérte a behajtás szüneteltetését, és azóta újabb tájékoztatást vagy értesítést a panaszossal szemben megindított végrehajtási eljárás tárgyában nem adott. Válaszlevelében a Diákhitel Központ Zrt. arról tájékoztatta az adóhatóságot, hogy a panaszos részére engedélyezett fizetési könnyítés továbbra is érvényben van. Ezt követően a NAV a behajtás szüneteltetésére kérte a végrehajtót.

*Megkeresésemre a végrehajtó azt a tájékoztatást adta, hogy a NAV által megküldött átirat félreérthető tartalma miatt folytatta teljeskörűen a végrehajtást, a letiltásban pedig adminisztratív hiba miatt került sor a munkáltató téves megjelölésére. A hiba észlelését követően a tévesen kiadott letiltást a végrehajtó visszavonta, és a hallgatói hiteltartozás tárgyában a behajtás szüneteltetése iránt intézkedett.*

## A vizsgálat megállapításai

### I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. A törvény 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, *önálló bírósági végrehajtó* vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A fentiek értelmében az ombudsman vizsgálati jogosultsága egyértelműen kiterjed az önálló bírósági végrehajtó eljárására.

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosza az általa lefolytatott vizsgálatról jelentést készít, amely tartalmazza a feltárt tényeket és az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket.

### II. Az érintett alapvető jogok és alaptörvényi elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosza egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggérendszer feltárása során *autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek* felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Álláspontom szerint az ombudsman akkor jár el helyesen, ha következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A testület 9/1992. (I. 30.) AB határozatában részletesen kifejtette, hogy a jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények kiszámíthatóságát is. Csakis formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák, a formalizált eljárás tehát a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet. A jogbiztonság igénye nemcsak az, hogy a jogszabályok, hanem a jogalkalmazók döntési megfontolásai, *az egyedi ügyekben hozott döntések is átláthatóak, követhetőek* legyenek, vagyis a közhatalmi szervek hatáskörgyakorlása, feladatellátása is megfelelően az előreláthatóság, megismerhetőség és kiszámíthatóság követelményének. Az eljárási garanciák teszik lehetővé az eljárási hibák orvosolhatóságát, a jogalkalmazói tevékenység törvényi keretek között maradását, az eljárás alanyainak jogi védettségét, ami elengedhetetlen feltétele az alapvető jogok érvényesülésének.

A jogbiztonság követelményéből adódóan az *alaptörvényi elveknek, követelményeknek egyedi ügyekben is érvényesülniük kell. Ennek egyik garanciája a végrehajtási eljárás törvény alá rendeltsége, a végrehajtási ügyvitel szabályozottsága, valamint az ügyvitel Végrehajtói Kar hivatali szerve által végzett időszakos visszaellenőrzése.*

Az Alkotmánybíróság 6/1998. (III. 11.) AB határozatában leszögezte, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. A tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során túlmutat az eljárás legalitásán. Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesüléséhez nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését. A jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének tehát nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

A végrehajtásra vonatkozó törvényi és rendeleti szabályok célja a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének biztosítása. A tisztességes eljáráshoz való jogból adódik az anyagi kérdésben hozott döntések ésszerű határidőn belüli végrehajtásának követelménye, aminek egyik alapfeltétele az anyagi kérdésben hozott döntés, határozat érthetősége, egyértelmősége, csak ebben az esetben válik kiszámíthatóvá és előreláthatóvá a végrehajtási eljárás.

*A végrehajtó eljárását végrehajtható okirat alapján folytatja le, melynek a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése szempontjából alaki kellékeit tekintve kétséget kizáróan felismerhetőnek, tartalmi elemeit tekintve pedig kétséget kizáróan érthetőnek kell lennie. Az eljárás tisztességes módon való lefolytatásának e két feltétel alapvető követelménye.*

### **III. Az ügy érdemében**

Az Alaptörvény 30. cikk (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti. Ugyanezen cikk (2) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez.

Az Ajbt. 21. § (1) bekezdésének a) pontja szerint az alapvető jogok biztosa vizsgálata során a vizsgált hatóságtól az általa lefolytatott eljárással, illetve az eljárás elmulasztásával kapcsolatban adatokat és felvilágosítást kérhet, valamint a keletkezett iratokról másolat készítését kérheti. Az alapvető jogok biztosa megkeresésének az általa megállapított határidőn belül eleget kell tenni. Ez a határidő nem lehet rövidebb tizenöt napnál. A hivatkozott törvényi felhatalmazás alapján megkerestem az ügyben eljáró önálló bírósági végrehajtót, akitől tájékoztatást kértem. A panasszal kapcsolatban a végrehajtó mellett megkerestem a NAV vezetőjét is, akitől szintén tájékoztatást, és az ügy iratainak megküldését kértem.

Az iratok alapján megállapítható, hogy a panaszos a hallgatói kölcsönszerződésének Diákhitel Központ Zrt általi felmondását követően fizetési könnyítést kért. A Diákhitel Központ Zrt a panaszos kérelmének helyt adott.

1) A hallgatói hitelrendszerrel szóló 1/2012.(I.20.) Korm. rend. 14.§ (1) bekezdése szerint a hallgatói hitelszerződés alapján fennálló tartozás törlesztésére és behajtására az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni, vagyis a hallgatói hiteltartozást adók módjára kell behajtani. A hallgatói hitel behajtása iránt a követelés jellegéből adódóan az adóhatóság intézkedik. A hitelfelvevő indokolt esetben a törlesztési kötelezettség szüneteltetésére kaphat engedélyt. A hitelfelvevő a törlesztési kötelezettség szüneteltetése iránti kérelmet a Diákhitel szervezethez nyújthatja be a csecsemő-gondozási díjra, a gyermekgondozási díjra és a gyermekgondozást segítő ellátásra való jogosultság időtartamára. A törlesztés szüneteltetését a Diákhitel szervezet engedélyezi. A hitelfelvevő a Diákhitel szervezet törlesztési kötelezettség szüneteltetésének tárgyában hozott döntésében foglalt időpontig nem köteles az esedékessé vált törlesztő részleteket megfizetni.

A szüneteltetés engedélyezéséről a Diákhitel szervezet értesíti az adóhatóságot, amely az értesítés átvételét követően a végrehajtás szüneteltetése iránt intézkedik.

A panaszos hallgatói hitelszerződését a Diákhitel szervezet jogszabályban rögzített kötelezettségének megfelelően felmondta, a hitelszerződés felmondásáról a panaszost is tájékoztatta. Az akkor hatályos régi Art. 177. § (2) bekezdése szerint amennyiben a magánszemély hallgatói hitel-törlesztési kötelezettségének nem tesz eleget, tartozását a Diákhitel szervezet megkeresésére az állami adóhatóság adók módjára hajtja be. A régi Art 145. § (1) bekezdésének c) pontja szerint az adóigazgatási eljárásban végrehajtható okirat a behajtási eljárás során a behajtást kérő, jelen esetben a Diákhitel szervezet megkeresése. A végrehajtási eljárást az adóhatóság a Diákhitel Központ Zrt. behajtásra irányuló megkeresése alapján megindította. Tekintettel arra, hogy a panaszos adóhatósági folyószámláján a hallgatói hiteltartozáson felül illetéktartozás is volt, a számla felülvizsgálatát követően a végrehajtási eljárást mindkét tartozásra, illetve adónemre összevontan indították meg. A végrehajtási eljárás során a panaszos ingatlanára végrehajtási jogot jegyeztettek be, majd jövedelmére letiltást adtak ki.

2) A hallgatói hitelrendszerről szóló Kormány rendelet 16. § (2) bekezdése alapján a hallgatói hitel felvevője kérelmet nyújthat be a Diákhitel szervezethez a törlesztési kötelezettség szüneteltetése iránt a CSED, a GYED, a gyermekgondozást segítő egyéb ellátás folyósításának időtartamára. A panaszos 2014 márciusában fizetési könnyítés iránti kérelmet nyújtott be a Diákhitel Központhoz. A Diákhitel szervezet a könnyítést a panaszos javára engedélyezte, majd 2014. március 5-én a hallgatói hitel tekintetében folyamatban lévő behajtási eljárás szüneteltetésére kérte a NAV Pest Megyei Adóigazgatóságát. A megkeresést követően a NAV a jövedelem letiltás visszavonásáról tájékoztatta az Államkincstárt, mely intézkedésről 2014 áprilisában a panaszost is értesítette. 2014 júliusában az önálló bírósági végrehajtó a panaszos tulajdonában álló ingatlanra bejegyzett végrehajtási jogra figyelemmel a behajtási eljárás alapjául szolgáló iratok megküldésére kérte az adóhatóságot. A Vht. 4.§-a alapján ugyanis *ha a közigazgatási végrehajtás során ingóságot vagy ingatlant egyaránt lefoglaltak, az eljárást a bírósági végrehajtás útján, a Vht. szabályai szerint kell tovább folytatni. Ebben az esetben a végrehajtást a közigazgatási (adóigazgatási) végrehajtás alapjául szolgáló végrehajtható okirat alapján kell folytatni.* Megkeresésére a NAV a teljes folyószámla tartozás részletezése mellett tájékoztatta a végrehajtót azzal, hogy a végrehajtási eljárás lefolytatását kéri. *Átadó (a végrehajtási eljárás lefolytatását) levelének utolsó bekezdésében a NAV felhívta a végrehajtó figyelmét arra, hogy a Diákhitel Központ Zrt által küldött értesítés alapján a hallgatói hitel vonatkozásában az adóhatóság szünetelteti a behajtási eljárást.* Az adók módjára behajtandó tartozások esetében a végrehajtási eljárás alapja a behajtást kérő megkeresése, melynek tartalmi elemeit tekintve kétséget kizáróan egyértelműnek kell lennie. *Vizsgálatom során nem igazolódtott a végrehajtó azon állítása, hogy az adóhatóság eljárást átadó levele nem volt egyértelmű.*

Amennyiben a behajtási eljárást átadó adóhatósági irat nem volt egyértelmű a végrehajtó számára, a végrehajtónak arra is lehetősége lett volna, hogy további tájékoztatást kérjen az adóhatóságtól a végrehajtási eljárás lefolytatását illetően. Különös jelentősége van ennek azokban az esetekben, amikor a végrehajtást a közigazgatási végrehajtás alapjául szolgáló okirat alapján kell lefolytatni. Az adóhatóság átirata egyértelműen felhívta a végrehajtó figyelmét arra, hogy a Diákhitel szervezet a behajtás szüneteltetését kérte. *Mindezek alapján megállapítom, hogy a végrehajtó a hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való joggal összefüggésben visszásságot okozott, amikor az adóhatóság átiratában foglalt ellenére a végrehajtási eljárást mind az illetéktartozás, mind a hallgatói hitel-tartozás tárgyában teljes körűen folytatta.*

3) A panaszossal szemben megindított végrehajtási eljárásban a panaszos egyetemleges adóstársa, a házastársa munkáltatójának adatait tévedésből a panaszos munkáltatója adataiként tüntették fel. Ebből az adminisztratív tévedésből adódóan a követelés behajtása során a végrehajtó a panaszos jövedelemének letiltása tárgyában a panaszos házastársának munkáltatóját kereste meg. A jövedelem letiltásra irányuló megkeresés következtében a házastárs munkáltatója illetéktelen adatok birtokába juthatott. *A végrehajtó által előidézett adminisztratív adatrögzítési hiba a végrehajtási eljárás zártsága követelményének érvényesülését veszélyeztette. A végrehajtó a hiba észlelését követően haladéktalanul visszavonta a letiltást, a panaszos elnézését kérve a téves letiltás rendezése iránt intézkedett.*

Összegezve: a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének alkotmányos követelménye magában foglalja annak követelményét, hogy a végrehajtási eljárást a végrehajtható okiratok tartalmának megfelelően, azt alapul véve, az adós adatainak tisztázását követően folytassák le.

### **Intézkedéseim**

A jelentésben megállapított, a végrehajtó mulasztásával, eljárási hibáival előidézett visszásság tárgyában intézkedést nem teszek figyelemmel arra, hogy a végrehajtó az egyedi ügyben az előidézett visszásságot utólagosan orvosolta.

Budapest, 2018. április 11.

Székely László

